

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กับเครือข่ายองค์กรความร่วมมือ

พิสุทธิ์ พวงนาค¹, วรวิทย์ สีมาชัยบวร², เมธี รุ่งโรจน์สกุล³, อัครณัฐ อุดลย์รวิกร⁴, กฤษณา มณีรัตน์⁵,
พัฒนพงศ์ จินตามงคล⁶, วรณศิริ อ่างแก้ว⁷, พจมาศ หัสสกุล⁸, วรณธิดา รักษากุล⁹, วรวิทย์ ราชมัญญ¹⁰

¹⁻¹⁰ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

พิสุทธิ์ พวงนาค, วรวิทย์ สีมาชัยบวร, เมธี รุ่งโรจน์สกุล, อัครณัฐ อุดลย์รวิกร, กฤษณา มณีรัตน์, พัฒนพงศ์ จินตามงคล, วรณศิริ อ่างแก้ว, พจมาศ หัสสกุล, วรณธิดา รักษากุล, วรวิทย์ ราชมัญญ. (2566). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กับเครือข่ายองค์กรความร่วมมือชื่อผลงานตีพิมพ์. วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 6(3), 2566 : 1 – 11.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่นผ่านการสร้างงานวิจัยเชิงพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมเป็นองค์กรให้บริการด้านการศึกษา ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตแพทย์แผนจีนที่มีคุณภาพสู่สังคม รวมทั้งยังมีภารกิจลงพื้นที่ในการบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านเฟรนด์ชิพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีบุคลากรในสังกัดที่มีความเชี่ยวชาญด้านศาสตร์การแพทย์แผนจีน วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสมุนไพร จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนในความรับผิดชอบ โดยมีการลงพื้นที่พร้อมให้ความรู้และสำรวจความต้องการของคนในชุมชน หลังจากนั้นนำมากำหนดเป้าหมาย สร้างระบบกลไก และกระบวนการในการดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่ายองค์กรของความร่วมมือนอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการของพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพ จึงตั้งคณะกรรมการหน่วยจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ เพื่อเป็นระบบและกลไกในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ยังจัดตั้งคณะกรรมการหน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชนของตำบล ซึ่งประกอบด้วย นักวิจัยวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้แทนจากสำนักงานเขตลาดพร้าว (ด้านการพัฒนาชุมชน) ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ ชับเคลื่อน และสนับสนุนการดำเนินตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและการบริการวิชาการ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำให้เกิดงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่ใช้แก้ปัญหาได้จริง ตลอดจนหัวข้อปัญหาการวิจัย แนวทางการบริการวิชาการ การบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ ที่ช่วยในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, เครือข่ายองค์กรความร่วมมือ

**The Development of Research Management System and Mission Relations for
Local Development by the College of Alternative Medicine,
Chandrakasem Rajabhat University and a Network of Cooperative Organizations**

**Pisut Puangnak¹, Worawee Seemachaiboworn², Methee Rungrojsakul³, Akkaranut Adulravikorn⁴,
Krissana Maneerat⁵, Pattanapong Jindamongkol⁶, Wansiri Angkhaeo⁷, Photjamach Hasakul⁸,
Wannathida Raksakul⁹, Worawit Rachompoo¹⁰**

¹⁻¹⁰ Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University, Chandrakasem, Chatuchak, Bangkok 10900

Pisut Puangnak, Worawee Seemachaiboworn, Methee Rungrojsakul, Akkaranut Adulravikorn, Krissana Maneerat, Pattanapong Jindamongkol, Wansiri Angkhaeo, Photjamach Hasakul, Wannathida Raksakul, Worawit Rachompoo. (2021). The Development of Research Management System and Mission Relations for Local Development by the College of Alternative Medicine, Chandrakasem Rajabhat University and a Network of Cooperative Organizations. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 6(3), 2023 : 1 - 11.

Abstract

The objective of this research is developing of research management system and mission relations for local through the creation of participatory research. The results showed that College of Alternative Medicine is an educational service organization serves to produce quality traditional Chinese medicine graduates for society. The college has provided academic services to Friendship village community since 2017, by Chinese Medical team who specialized in Traditional Chinese Medicine, Health Sciences, and Herbs. Determine guidelines for community development in responsibilities by visiting the area, providing knowledge and exploring the needs of people in the community. After that, set goals, create systems, mechanisms, and processes to work with the organization's network of co-operation. It also found that the needs of most community areas were health concerns. Therefore, the committee of research management and mission relations was established to be system and mechanism for the most efficient operation. Moreover, the committee of the sub-district knowledge management and community research unit was also established which consists of researchers from the College of Alternative Medicine, community leaders, community villagers, village health volunteers (Vol.) and representatives from Latphrao District Office. (Community Development) serve to connect with the area, drive and support the implementation of research strategies and academic services from the beginning, middle, and destination to create spatial research that can be used to solve real problems. As well as the topic of research problems Academic Service Guidelines Integration into other sciences that help to solve problems or develop localities that are consistent with the potential and needs of the community further.

Keyword: Research Management System and Mission Relations, College of Alternative Medicine, Chandrakasem Rajabhat University, Network of Cooperative Organizations

1. บทนำ

คำว่า “ราชภัฏ” หมายถึง “คนของพระราชชาข้าของแผ่นดิน” ซึ่งมีความหมายเปรียบเสมือนเป็นผู้ทำงานถวายเพื่อสนองพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โดยเฉพาะการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้านอย่างยั่งยืนซึ่งถือเป็นพันธกิจสัมพันธ์ของราชภัฏกับท้องถิ่น โดยกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องระดมความคิดเห็น สร้างความรู้ และนวัตกรรมให้มีคุณภาพพร้อมทั้งได้มาตรฐานสากล ตลอดจนสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับภาคประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และผู้ประกอบการในการจัดการศึกษาและบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ให้มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น โปร่งใสด้วยหลักธรรมาภิบาลสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2579) สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมได้ถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปีแก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยกระจายอำนาจพร้อมกับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยกับชุมชนและท้องถิ่น

ชุมชนหมู่บ้านเฟรนช์พูน เขตลาดพร้าวเป็นชุมชนประเภทจัดสรรที่ได้ประกาศเป็นชุมชนจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครเมื่อปี พ.ศ. 2545 ปัจจุบันมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,425 คน แบ่งเป็นเพศชาย 1,227 คน และเพศหญิง 1,198 คน โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 485 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพรับจ้างและพนักงานบริษัท จากทั้งหมดนี้มีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านเฟรนช์พูนพบว่าสอดคล้องกับข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560 (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) ที่กล่าวว่า ประชากรไทยมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและค่าใช้จ่ายสำหรับการรักษาพยาบาลที่เพิ่มสูงขึ้น โรงพยาบาลแพทย์ทางเลือกทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตแพทย์แผนจีนที่มีคุณภาพสู่

สังคมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาและฟื้นฟูกลุ่มผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ได้มีการนำเอาศาสตร์ด้านการแพทย์แผนจีนลงพื้นที่ในการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อเป็นการบรรเทาและรักษาอาการของผู้ป่วยในชุมชนเฟรนช์พูนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 แต่ยังไม่ได้รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกได้กำหนดจัดโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนขึ้น โดยได้ลงพื้นที่พร้อมให้ความรู้กับชุมชนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 โดยมีกิจกรรมสนทนากลุ่มย่อยเบื้องต้นกับผู้แทนชุมชนจำนวน 30 คน เข้าร่วมให้ข้อมูล ซึ่งสิ่งที่ชุมชนต้องการคือ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ดังนั้นวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาดำเนินงานเพื่อหาแนวทางที่จะช่วยเหลือชุมชน รวมทั้งการสร้างระบบ กลไก และกระบวนการในการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐาน

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมา วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายโดยให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์นโยบาย และพื้นที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ร่วมกับพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และศักยภาพของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ตลอดจนจนถึงความต่อเนื่องของการบริการวิชาการ แต่อย่างไรก็ตามบริบทของอาจารย์นักวิจัยของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกไม่มีองค์ความรู้ด้านการวิจัยในพื้นที่หรือชุมชนและขาดระบบและกลไกในการบริหารจัดการงานวิจัยในชุมชนโดยอาศัยคนในชุมชนเป็นผู้ร่วมวิจัยและฐานงานวิจัย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิจัยในชุมชน เพื่อพัฒนาสุขภาพของชุมชนตามแผนกลยุทธ์ของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ดังนั้นวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกจึงดำเนินการพัฒนากลไกระบบการบริหารจัดการงานวิจัยในพื้นที่ด้วยการให้ความรู้และการสร้างระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานสู่ชุมชน จึงเป็นที่มาของการพัฒนาโครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกกับภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยในพื้นที่และสร้างงานพันธกิจสัมพันธ์ที่เข้มแข็งภายใต้ภาคีเครือข่ายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

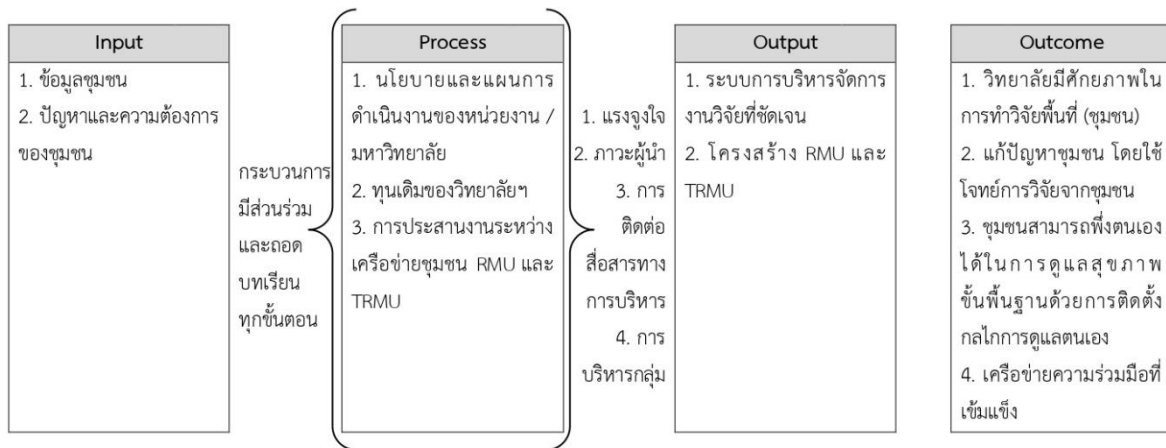
2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่นผ่านการสร้างงานวิจัยเชิงพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม

สมมติฐานการวิจัย

ต้นทุน ศักยภาพ และจุดที่สามารถพัฒนาของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก สามารถนำมาพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่นผ่านการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักวิจัยและคณะกรรมการหน่วยจัดการงานวิจัยวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก (RMU) จำนวน 10 คน หน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชน (TRMU) จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้แทนจากสำนักงานเขตลาดพร้าว (ด้านการพัฒนาชุมชน)

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 15 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการหน่วยจัดการงานวิจัยระดับคณะ (RMU) นักวิจัยวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก หน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชน (TRMU) ชาวบ้านในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้แทนจากสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการตรวจสอบสถานการณ์ซึ่งประยุกต์จากแบบประเมินเสริมพลังการบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (ฉัตรนภา พรหมมา, 2561)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1. ศึกษาสถานภาพและแนวทางในการพัฒนาของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกและภาคีเครือข่ายจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ การศึกษาบริบทของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกในการทำงานเชิงพื้นที่ โดยการสนทนากลุ่มในร่วมกันระหว่างคณะกรรมการหน่วยจัดการงานวิจัยระดับคณะ (RMU) และนักวิจัยเชิงพื้นที่ ดังนี้

1.1 การเก็บข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชนโดยย่อ จำนวนประชากร ขอบเขตพื้นที่เส้นทางคมนาคม สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน

1.2 การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาประวัติของชุมชน ภูมิหลัง สถานการณ์ปัจจุบัน และบริบทของชุมชน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3 การใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT) ในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส เพื่อทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านอย่างแท้จริง

2. ออกแบบระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่นผ่านการสร้างงานวิจัยเชิงพื้นที่

อย่างมีส่วนร่วมจากการทบทวนวรรณกรรมและสถานภาพ บริบทการทำงานวิจัย การบริการวิชาการ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาแพทย์จีน และพันธกิจสัมพันธ์ของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และวิเคราะห์สถานการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT) เพื่อวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และโอกาสในการสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ร่วมกับภาคีเครือข่าย

4. สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะผู้วิจัยได้ออกแบบระบบในการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ ดังนี้

1.1 ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยนำเข้าในการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ยุทธศาสตร์การพัฒนาของพื้นที่เป้าหมาย ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ ความเชี่ยวชาญบุคลากร นักวิจัยชาวบ้าน และหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) ที่เชื่อมโยงกับหน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชนระดับตำบล (TRMU) ระดับอำเภอ (DRMU) และระดับจังหวัด (PRMU) ทั้งนี้ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย ต้องเกิดกระบวนการร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วนในทุกกระบวนการระหว่างหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) หน่วยจัดการความรู้ และวิจัยชุมชนระดับตำบล (TRMU) ระดับอำเภอ (DRMU) และระดับจังหวัด (PRMU) นักวิจัยวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้แทนจากสำนักงานเขตลาดพร้าว

1.2 ระบบในการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ การจัดทำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ การวิจัย การบริการวิชาการ และการบูรณาการวิจัย การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นคือ ระบบในการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนา

ท้องถิ่น มีพื้นฐานการวางระบบจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาความต้องการของชุมชน ตลอดจนศักยภาพในพื้นที่เป้าหมาย แล้วทำการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อย่างมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) หน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชนระดับตำบล (TRMU) และระดับอำเภอ (DRMU) ได้เป็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ด้านการวิจัยและการบริการวิชาการ ตลอดจนหัวข้อปัญหาการวิจัย โดยแบ่งกระบวนการดำเนินงานตามหลักการบริหารจัดการได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1.2.1 ส่วนต้นน้ำ การรวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยหรือแนวทางพัฒนาท้องถิ่น (ต้นน้ำ) การพัฒนาข้อเสนอโครงการหรือแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ โดยผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทาง กิจกรรม หรือหัวข้อวิจัย ที่นำมาใช้แก้ปัญหา มีการประเมินและทวนสอบความถูกต้องข้อมูลชุมชน ตลอดจนถึงรับทราบและให้ข้อคิดเห็นผ่านการมีส่วนร่วมของหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) หน่วยจัดการความรู้ และวิจัยชุมชนระดับตำบล (TRMU) ระดับอำเภอ (DRMU) นักวิจัยชาวบ้าน ตัวแทนภาคประชาชน เพื่อเป็นการร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ปัญหา การจัดกิจกรรม หรือหัวข้อวิจัย เพื่อเสนอต่อกรรมการระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

1.2.2 ส่วนกลางน้ำ การบริหาร ติดตาม การดำเนินงาน และปรับปรุงกระบวนการ (กลางน้ำ) การบริหารจัดการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทาง กิจกรรม หรืองานวิจัย เป็นระบบที่ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน ตลอดจนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน และร่วมกันแก้ปัญหา จัดหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีความก้าวหน้าและได้ประสิทธิผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของหน่วยงานและชุมชน

1.2.3 ส่วนปลายน้ำ การนำผลการดำเนินงาน กิจกรรม และผลงานวิจัยไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ (ปลายน้ำ) การนำผลงานที่ได้จากการดำเนินงานตามแนวทาง กิจกรรม หรืองานวิจัยไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทั้งต่อกลุ่มชุมชนเป้าหมายที่

ร่วมกิจกรรมและต่อสาธารณะ เป็นระบบที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และให้แนวทางการใช้ประโยชน์ร่วมกัน แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาควิชาการและภาคชุมชน

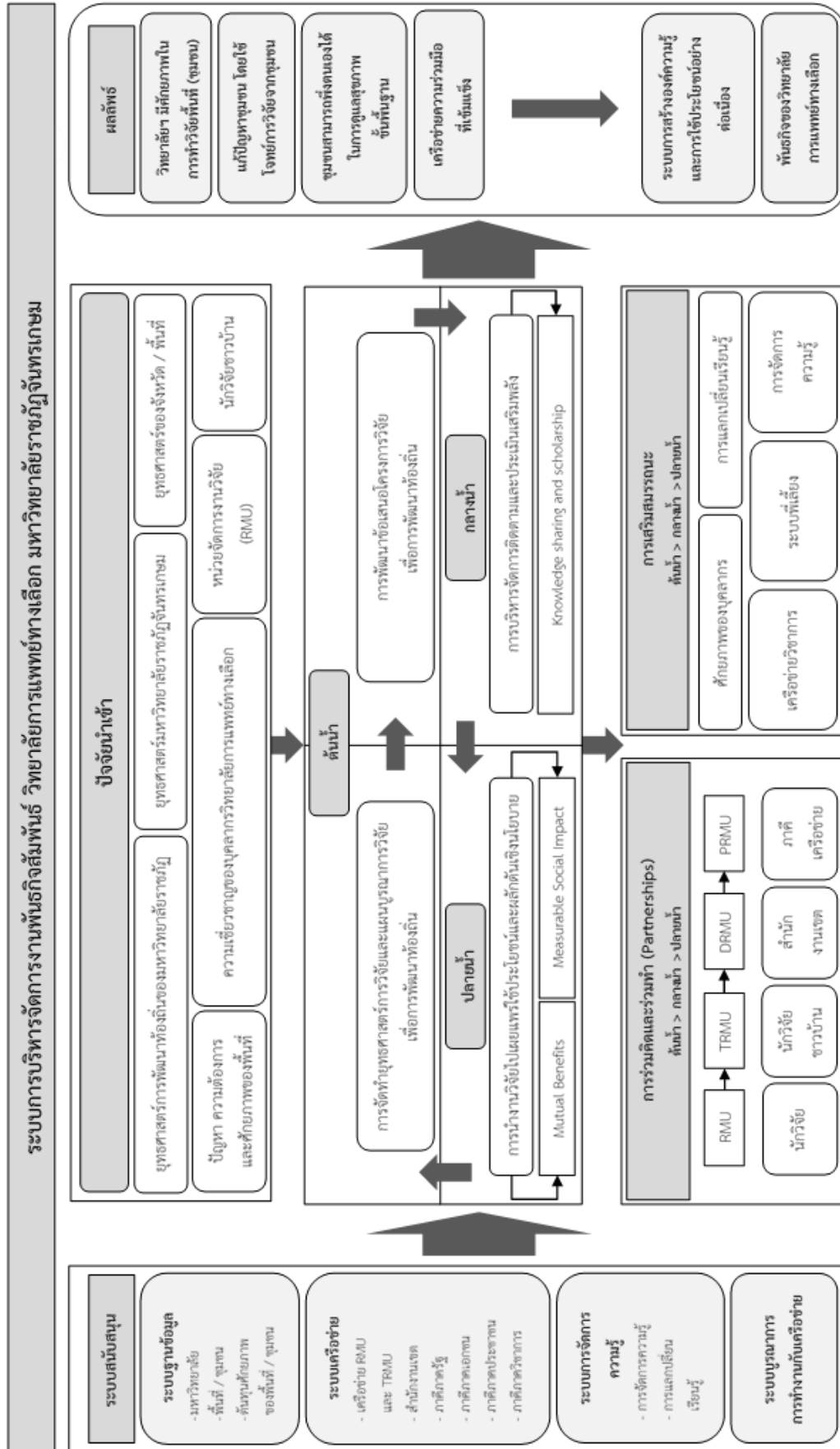
1.3 ระบบสนับสนุนงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ ระบบที่จะสนับสนุนให้งานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์สำเร็จตามเป้าหมายได้แก่ ระบบฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยและฐานข้อมูลของพื้นที่เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ระบบการจัดการความรู้พันธกิจสัมพันธ์ เพื่อจัดการความรู้สำหรับใช้แก้ปัญหาในพื้นที่ และระบบบูรณาการการทำงานกับเครือข่ายคู่ความร่วมมือกับนักวิจัยวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้แทนจากสำนักงานเขตลาดพร้าว เครือข่ายคู่ความร่วมมือภาควิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายภาคเอกชน เครือข่ายภาคประชาชน เครือข่ายองค์กรภาคี เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

1.4 ระบบการเสริมสมรรถนะ ระบบที่จะเสริมสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยเชิงพื้นที่ ได้แก่ การเสริมศักยภาพของบุคลากรทั้งภาควิชาการและ

นักวิจัยชาวบ้าน การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยระหว่างเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ภาคประชาชน การใช้ระบบพี่เลี้ยง ระบบการจัดการความรู้ การอบรมเสริมความรู้

1.5 ผลผลิตและผลลัพธ์จากระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ ผลผลิตจากระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์สามารถนำไปสู่การพัฒนาฝีมือ และเครื่องมือการบริหารจัดการงานวิจัย เกิดชุดความรู้และแหล่งเรียนรู้ องค์กรความรู้และนวัตกรรมจากงานวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ และเกิดเครือข่ายงานวิจัยที่ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ และผลลัพธ์จากการใช้ระบบในการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์คือได้ระบบการสร้างองค์ความรู้และการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านสามารถพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 ระบบการบริหารจัดการงานพันธกิจสัมพันธ์ วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2. กรอบประเด็นปัญหา ความต้องการ และสถานการณ์ของพื้นที่ชุมชนเฟรนชิพ เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

จากผลการสำรวจพบว่า ประเด็นปัญหา ความต้องการ และสถานการณ์ของพื้นที่ชุมชนเฟรนชิพสามารถสรุปได้ 6 ประเด็นปัญหา ดังนี้

2.1 ด้านกายภาพ

2.1.1 ถนนในชุมชนชำรุด (ซอย 3 ซอย 7 และซอย 17) พบว่า ยังมีปัญหาถนนชำรุดอยู่ มีรอยแตกกร้าว เป็นหลุม หากมีฝนตกลงมาจะเกิดน้ำท่วม

2.1.2 ฝนตกน้ำท่วมขังในชุมชนพบว่า ท่อระบายน้ำภายในชุมชนไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน หากมีฝนตกหนักเป็นเวลานานจะทำให้เกิดน้ำท่วมขังในหลายซอย

2.1.3 ไฟฟ้าส่องสว่างไม่เพียงพอ พบว่า ไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณเส้นทางหลักของถนน ภายในซอยและบริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชนค่อนข้างมืด

2.1.4 ปัญหาที่รกร้าง ชุมชนมีพื้นที่ที่รกร้างและมีวัชพืชขึ้นอยู่หนาแน่น ทำให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ เช่น งู ตะขาบ

2.1.5 น้ำเน่าเสียในบึงสวน สาธารณะ พบว่า บึงเป็นแหล่งรับน้ำทิ้ง และของเสียภายในครัวเรือนของชุมชนประกอบกับบ้านทุกหลังไม่มีบ่อดักไขมันหรือไม่มีการบำบัดน้ำเสีย

2.2 ด้านเศรษฐกิจ เนื่องด้วยชาวบ้านในชุมชนเฟรนชิพมีการประกอบอาชีพหลากหลาย ทั้งทำงานบริษัท รับจ้างทั่วไป รวมไปถึงค้าขาย ซึ่งผลจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของชาวชุมชนเฟรนชิพ มีบางส่วนที่ต้องตกงาน ผู้คนในชุมชนมีกำลังจับจ่ายใช้สอยน้อยลง ทำให้การค้าขายภายในชุมชนมีรายได้ลดลง

2.3 ด้านสังคม

2.3.1 ผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้น ในชุมชนเฟรนชิพมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี และพบว่าอัตราการเกิดและคนวัยทำงานลดลง ปัญหาสำคัญของสุขภาพผู้สูงอายุนั้นจะเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคเรื้อรังและเพิ่มความเสี่ยงต่อ

ภาวะทุพพลภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเรื้อรังหรือโรคไม่ติดต่อ

2.3.2 การไม่ให้ความร่วมมือในชุมชน ประชาชนในชุมชนเฟรนชิพเป็นชุมชนเมืองที่ขาดความสัมพันธ์ระหว่างกัน ขาดการตัดสินใจและร่วมลงมือกันทำ จึงส่งผลให้เกิดบรรยากาศในสังคมที่ขาดความสามัคคี

2.3.3 ความปลอดภัยในชุมชน ประชาชนมีความกังวลในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติดของเยาวชน ปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดจากความประมาท ปัญหาอาชญากรรม

2.3.4 ปัญหา ยาเสพติด จากบุคคลภายนอก โดยปัญหาเสพติดของคนในชุมชนเฟรนชิพมีน้อยมาก แต่ปัญหาที่พบโดยส่วนใหญ่มาจากบุคคลภายนอกที่ติดยาเสพติดเข้ามาในชุมชน

2.3.5 การปล่อยเงินกู้นอกระบบ จากสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการมีรายได้และอาชีพของประชาชนในชุมชนเฟรนชิพ ทำให้บางคนต้องไปกู้เงินจากเจ้าหน่นนอกระบบซึ่งอัตราดอกเบี้ยสูงมาก

2.4 ด้านอนามัย

2.4.1 สุนัข-แมวจรจัด โดยส่วนใหญ่ปัญหาต่าง ๆ ที่พบ เช่น สัตว์ส่งเสียงดัง ก่อให้เกิดกลิ่นไม่พึงประสงค์ การขับถ่ายของสัตว์ไม่เป็นที่

2.4.2 ยุงลาย เนื่องจากชุมชนเฟรนชิพมีบึงน้ำขนาดใหญ่และแหล่งน้ำขังภายในชุมชน จึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของยุงรำคาญและยุงลาย

2.5 ด้านจิตใจ

2.5.1 ผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชนมีภาวะเครียด/ซึมเศร้า ในปัจจุบันสภาพสังคมเมืองมีความเป็นปัจเจกมากขึ้น ครอบครัวในสังคมเมืองมีขนาดเล็ก การมีปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวน้อยลง ส่งผลให้เกิดภาวะความเครียดสะสมหรือเกิดภาวะซึมเศร้ารวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอื่น ๆ ตามมา

2.5.2 เศรษฐกิจตกต่ำทำให้เกิดสภาวะการเครียด จากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลก ภาวะเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ที่มีความเปราะบางกับสภาพ

เศรษฐกิจได้รับผลกระทบอย่างมาก รายได้ในครัวเรือนไม่เพียงพอต่อรายจ่าย

2.6 ด้านสุขภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชาวชุมชนเฟรนชิพ ข้อมูลที่ได้รับจาก อสม. พบว่ามีผู้ป่วยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 116 คน ประกอบด้วยโรคต่าง ๆ ดังนี้ ความดันโลหิตสูงจำนวน 97 คน เบาหวาน จำนวน 49 คน ความดันโลหิตสูงและเบาหวาน จำนวน 42 คน โรคหลอดเลือดสมอง จำนวน 2 คน จิตเวช จำนวน 3 คน และผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 2 คน ซึ่งผู้ป่วยที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงและโรคเรื้อรังต่าง ๆ จำเป็นต้องรับประทานยาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครอบครัวที่มีผู้ป่วยติดเตียงก็จะมีภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลเพิ่มมากขึ้นหรือคนในบ้านต้องออกจากงานเพื่อมาดูแลเอง

3. แผนบูรณาการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก

ผลการสำรวจข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเฟรนชิพสามารถจำแนกปัญหาได้เป็น 6 ด้านดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยประเด็นปัญหาของชุมชนที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพและความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ได้แก่ ปัญหาด้านผู้สูงอายุ การไม่มีรายได้ของผู้สูงอายุ และปัญหาด้านสุขภาพของชุมชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับกิจกรรมบริการวิชาการของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกที่นำคณาจารย์และนักศึกษาลงพื้นที่ให้บริการตรวจสุขภาพ พร้อมทั้งให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียง อีกทั้งยังมีการบูรณาการงานวิจัยเรื่องการเสริมสมรรถนะการทรงตัวผู้สูงอายุด้วยการรำไทเก๊กพัต ทำให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อใช้ดูแลสุขภาพ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน

วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงระหว่างชุมชน องค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนภาคีเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในพื้นที่สู่การบูรณาการงานวิจัยพบว่า ชุมชนเฟรนชิพมีการปลูกผักสมุนไพรในพื้นที่ส่วนกลาง จึงเห็นควรสนับสนุนให้นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ โดยบูรณาการร่วมกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดหรือครีมสมุนไพร หรือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อใช้อุปโภค

และบริโภค เช่น ยาสมุนไพรรักษาโรค ผงสมุนไพรบำรุงผิว ชาสมุนไพร เป็นต้น ผลที่จะได้รับการบูรณาการงานวิจัยจะทำให้ชุมชนมีผลิตภัณฑ์เป็นของตนเองเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน ลดรายจ่ายหรือพัฒนาต่อยอดเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ สำหรับแนวทางจัดทำแผนการบูรณาการวิจัยกับการพัฒนาชุมชนในประเด็นปัญหาด้านอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ต้องอาศัยองค์ความรู้และกำลังสนับสนุนด้านบุคลากรจากคณะและหน่วยงานอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับประเด็นปัญหา ตลอดจนหน่วยงานภายนอกที่มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ได้แนวทางการบูรณาการวิจัยกับการพัฒนาชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

5. อภิปรายผล

การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่นผ่านงานวิจัยเชิงพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินงานเพื่อจัดหาแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยคณะผู้วิจัยได้ออกแบบระบบในการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ดังนี้ การพิจารณาข้อมูลปัจจัยนำเข้า เช่น นโยบายหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาของพื้นที่เป้าหมาย ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งความเชี่ยวชาญบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นต้น ระบบในการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์จะประกอบด้วย การนำข้อมูลจากปัจจัยนำมาเข้ามาพิจารณาเพื่อจัดหาแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเหมาะสมและมีประสิทธิภาพทั้งในเชิงนโยบาย เช่น การจัดทำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เป็นต้น และในเชิงปฏิบัติผ่านทางระบบการวิจัย การบริการวิชาการ การบูรณาการ โดยแบ่งกระบวนการดำเนินงานตามหลักการบริหารจัดการได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยหรือแนวทางพัฒนาท้องถิ่น (ต้นน้ำ) การบริหาร ติดตามการดำเนินงาน และปรับปรุงพัฒนาระบบการ (กลางน้ำ) และการนำผลการดำเนินงานกิจกรรม และผลงานวิจัยไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ (ปลายน้ำ)

ระบบสนับสนุนงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ให้สำเร็จตามแผนและเกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ที่จะต้องประกอบด้วยระบบฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยและฐานข้อมูลของพื้นที่ระบบการจัดการความรู้สำหรับใช้แก้ปัญหาในพื้นที่ และระบบบูรณาการการทำงานกับเครือข่ายทั้งชุมชนหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องระบบการเสริมสมรรถนะซึ่งหมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมและพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยเชิงพื้นที่ของนักวิจัยภาควิชาการและนักวิจัยชาวบ้าน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ การนำผลผลิตและผลลัพธ์จากระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ไปใช้พัฒนาชุดความรู้และนวัตกรรม เพื่อใช้ประโยชน์และผลักดันเชิงนโยบายและเกิดเครือข่ายงานวิจัยที่ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ โดยระบบบริหารจัดการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการประเมินพันธกิจสัมพันธ์ตามหลัก 4 ประการ (สมาคมพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม, ออนไลน์, 2564) ดังนี้ Partnerships คือ การที่ทุกฝ่ายมาร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมทุนกัน ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนสิ้นสุดโครงการ Mutual benefits คือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกันภายหลังจากมหาวิทยาลัยและชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันแก้ปัญหา Scholarships คือ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากรของมหาวิทยาลัยกับประชาชนในชุมชน โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องรู้และเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือ การเรียนรู้ออกไปพร้อม ๆ กัน และ Measurable Social Impact คือ การเกิดผลลัพธ์ของการทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนที่ประเมินผลออกมาแล้วพบว่า เกิดผลลัพธ์ในทิศทางที่ดีขึ้น มีความสอดคล้องของยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ แนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนอกเหนือจากการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชน ยังต้องนำข้อมูลเชิงนโยบายด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาเพื่อให้เป็นเข็มทิศในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี นโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แผนปฏิบัติการราชการกรุงเทพมหานคร และแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตลาดพร้าว ซึ่งนโยบายต่าง ๆ ล้วนมี

เป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน และมีความเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนเรื่อง “งานวิชาการเพื่อสังคม : หลักการและวิธีการ” ของศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง (ปิยะวัติ บุญ-หลง, กาญจนา แก้วเทพ และบรรพ ปภัสราทร, 2559 : 11-16) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งในประเทศไทยได้มีการประกาศเจตจำนงไว้แล้วกับสาธารณะ โดยอยู่ในรูปแบบของวิสัยทัศน์ ปณิธาน ปรัชญา หรือพันธกิจของมหาวิทยาลัย ที่มีความมุ่งมั่นในการนำองค์ความรู้ทางวิชาการมาถ่ายทอด เผยแพร่ และปรับใช้ในการพัฒนาและขับเคลื่อนสังคมด้วยวิธีการและขอบเขตที่แตกต่างกันไปตามบริบทของมหาวิทยาลัย ซึ่งการบริการวิชาการถือเป็นหนึ่งใน 3 ภารกิจหลักได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ซึ่งภารกิจทั้ง 3 ด้าน สามารถเชื่อมโยงระหว่างกันและกัน และนำมาใช้เป็นแนวทางในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนได้ โดยขึ้นอยู่กับการจัดกระบวนการที่มีประสิทธิภาพที่มีการรับฟัง การถ่ายทอดองค์ความรู้และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และตกลงกันเรื่องความคาดหวังของผลผลิตหรือเป้าหมายที่จะเกิดขึ้นทั้งระยะสั้นและระยะยาว เกิดเป็นเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคม

วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกได้มีการกำหนดเป้าหมายและแผนการทำวิจัย โดยใช้ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของพื้นที่ และจากการลงพื้นที่จริงเพื่อสร้างการรับรู้สถานการณ์ ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ เพื่อทำฐานข้อมูลในชุมชนเฟรนด์ชิพ โดยกำหนดกรอบประเด็นปัญหาการวิจัยในพื้นที่ร่วมกับประชาชนในชุมชนออกเป็น 6 ประเด็นปัญหา ได้แก่ ปัญหาด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านอนามัยด้านจิตใจ และด้านสุขภาพ ซึ่งการสำรวจปัญหาทั้ง 6 ด้านสอดคล้องกับแนวทางการสำรวจของสำนักงานเขตลาดพร้าว และเป็นไปตามหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (อมรา พงศาพิชญ์, 2531 : 25-26) กล่าวว่า การหาแนวทางการแก้ไขปัญหโดยประชาชนมีส่วนร่วมการวิเคราะห์ปัญหา ชุมชนและศึกษาว่า ทรัพยากรในท้องถิ่นมีอะไรบ้างที่จะนำไปสู่การพิจารณาหาแนวทางการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาแก้ปัญหาโดยจะต้องมองดูทุกแง่มุม หากมีปัญหาลายเรื่องและมีแนวทางแก้ไขปัญหาก็หลายวิธี จะต้องพิจารณาว่าปัญหาใดเร่งด่วนกว่า และวิธีการแก้ไขปัญหาคือวิธีการใดจึงจะเหมาะสมที่สุด ซึ่งจากการสำรวจกรอบประเด็นปัญหาและความต้องการทั้ง 6 ด้านในชุมชน

เฟรนชิพพบว่า ปัญหาที่มีความสอดคล้องกับองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือกมากที่สุดได้แก่ ด้านสุขภาพ

แผนบูรณาการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก ผลจากการสำรวจข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเฟรนชิพ สามารถสรุปเป็นประเด็นและแนวทางการบูรณาการวิจัย ดังนี้ บูรณาการร่วมกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดหรือครีมสมุนไพร เพื่อใช้บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ แมลงสัตว์กัดต่อย หรือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีการผสมสมุนไพรพื้นบ้าน โดยพิจารณาจากศักยภาพของชุมชนซึ่งมีการปลูกพืชสมุนไพรในครัวเรือนเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งยังสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและศักยภาพของวิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสัมพันธ์กับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มิติที่ 3.1 ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลอย่างครบวงจรและยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับศักยภาพและการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนและการบริการวิชาการแก่สังคม ที่ให้บริการดูประชาชนทั้งผู้สูงอายุและช่วงวัยอื่น ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเด็นและแนวทางการบูรณาการวิจัยกับการพัฒนาท้องถิ่นได้ผ่านการวิเคราะห์อย่างมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการ RMU

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *ข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560*. https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1552463947-147_0.pdf
- ฉัตรนภา พรหมมา. (2561). รูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรติดต่อกับชุมชนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรติดต่อก์ ปีที่ 13(2)*: กรกฎาคม - ธันวาคม. 1 - 12.
- ทัศนีย์ ญาณะ และพฤษภา บุกบุญ. (2556). *ระบบสุขภาพชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน (สพช.).
- ปิยะวัติ บุญ-หลง, กาญจนา แก้วเทพ และบวร ปภัสราทร. (2559). *งานวิชาการเพื่อสังคม : หลักการและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2531). *รวมบทความการวิจัยเชิงคุณภาพ (อัตสำเนา)*.

และตัวแทนประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานพันธกิจสัมพันธ์ที่ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง ดังคำกล่าวของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ในหนังสือ ระบบสุขภาพชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน (สพช.) (อ้างถึงใน ทัศนีย์ ญาณะ และพฤษภา บุกบุญ, 2556) กล่าวว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งทำได้โดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันวางแผนวิเคราะห์และวิจัยเพื่อค้นหาปัญหาของตนเองก่อนที่จะหาทางแก้ไข โดยการกำหนดแม่บทชุมชน โดยมีการหยิบยืมวิถีชีวิตของชุมชนเป็นตัวตั้งก่อนที่จะบูรณาการทุกอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสมดุลให้กับเศรษฐกิจ-จิตใจ-ครอบครัว-สังคม-วัฒนธรรม-สิ่งแวดล้อม-และสุขภาพให้กับชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำผลการวิจัยนี้ มาพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการงานวิจัยสู่ชุมชน
2. ควรสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยาลัยฯ ชุมชน และหน่วยงานของรัฐเพื่อให้มีการแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ มาพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยเพื่อเสนอขอทุนวิจัยสำหรับนำมาใช้ในการแก้ปัญหาสุขภาพชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน